



PREZES  
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI  
Krzysztof Kwiatkowski

LKR.410.001.02.2019  
P/19/001

# WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

SEKRETARIAT  
DYREKTORA GENERALNEGO

2019 -04- 10

ZAŁ.  
PRZYJĘTO

Numer .....

WYMIANA

URZĄD DO SPRAW KOMBATANTÓW  
I OSÓB REPRESJONOWANYCH

2019 -04- 10

ZAŁ.  
PRZYJĘTO

Numer ..... 2397/19

## I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/19/001 – Wykonanie budżetu państwa w 2018 r. w części 54 – Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych
Jednostka kontrolowana	Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, ul. Wspólna 2/4, 00-926 Warszawa (dalej: <i>Urząd</i> )
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jan Józef Kasprzyk, Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych (dalej: <i>Szef Urzędu</i> ) – od 1 lutego 2016 r. <sup>1</sup> (dowód: akta kontroli str. 2-4)
Podstawa prawna	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli <sup>2</sup>
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli – Delegatura w Krakowie
Kontrolerzy	1. Antoni Radzięta, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKR/42/2019 z dnia 5 lutego 2019 r. 2. Marta Wojnarska, doradca ekonomiczny, legitymacja służbowa nr 19722. (dowód: akta kontroli str. 1)

## II. Cel i zakres kontroli

Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania budżetu państwa w 2018 r.<sup>3</sup> pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności, w zakresie działań podejmowanych przez dysponenta części budżetowej 54 – Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych. Ocenie podlegało w szczególności:

- realizacja wydatków budżetu państwa, w tym rzeczowe efekty uzyskane w wyniku realizacji zadań finansowanych ze środków publicznych,
- sporządzenie rocznych sprawozdań budżetowych za rok 2018 oraz sprawozdań za IV kwartał 2018 r. w zakresie operacji finansowych,
- nadzór i kontrola sprawowane przez dysponenta części budżetu państwa w trybie art. 175 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2016 r. o finansach publicznych<sup>4</sup>.

Ponadto przeprowadzono analizę porównawczą danych ujętych w rocznym sprawozdaniu Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego.

Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych:

- analiza wykonania planu dochodów,
- analiza stanu należności pozostałych do zapłaty,
- analiza realizacji wydatków budżetu państwa, w tym efektów uzyskanych w wyniku wydatkowania środków,

<sup>1</sup> W okresie od 1 lutego 2016 r. do 5 września 2017 r. p. o. Szefa Urzędu.

<sup>2</sup> Dz. U. z 2019 r. poz. 489.

<sup>3</sup> Ustawa budżetowa na rok 2018 z dnia 11 stycznia 2018 r. (Dz.U. poz. 291).

<sup>4</sup> Dz.U. z 2017 r., poz. 2077, ze zm..

- kontrola prawidłowości zmian wynikających z podziału rezerw celowych,
- kontrola przestrzegania ustalonych limitów wydatków, w tym limitów środków na wynagrodzenia,
- kontrola wykorzystania środków otrzymanych z rezerw budżetowych,
- analiza wybranej próby wydatków dysponenta III stopnia,
- analiza wybranego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego,
- analiza przyznania, wykorzystania i rozliczenia wybranych dotacji,
- kontrola wykonania wskaźników rzeczowych ustalonych w budżecie zadaniowym,
- analiza stanu zobowiązań,
- kontrola wybranych zapisów i dokumentów księgowych,
- analiza prawidłowości sporządzenia wybranych sprawozdań,
- analiza stosowanych przez dysponenta procedur kontroli zarządczej dotyczących sporządzania sprawozdań.

Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części V – Wyniki kontroli.

### **III. Charakterystyka kontrolowanej części oraz jednostki**

Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych jest centralnym urzędem administracji rządowej, którego zadaniem jest zapewnienie pomocy i szczególnej opieki oraz należnego szacunku i honoru kombatantom i działaczom antykomunistycznej opozycji, a także ofiarom represji reżimów totalitarnych.

W ramach części 54 finansowano zadania wynikające m.in. z: ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego<sup>5</sup>; ustawy z dnia 31 maja 1996 r. o osobach deportowanych do pracy przymusowej oraz osadzonych w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich<sup>6</sup>; ustawy z dnia 7 maja 2009 r. o zadośćuczynieniu rodzinom ofiar zbiorowych wystąpień wolnościowych w latach 1956-1989<sup>7</sup>; ustawy z dnia 20 marca 2015 r. o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych<sup>8</sup>.

W 2018 r. plan dochodów w części 54 wynosił 1 tys. zł, a wykonanie 15 tys. zł. Plan wydatków wynosił 83 994,3 tys. zł, a wykonanie 82 620,1 tys. zł. Zarówno wydatki planowane, jak i wykonane stanowiły 0,02% łącznych wydatków ustalonych w ustawie budżetowej na rok 2018. Nie planowano i nie wydatkowano środków z budżetu środków europejskich. Urząd jest jedynym dysponentem środków w tej części budżetowej.

### **IV. Ocena**

Najwyższa Izba Kontroli ocenia<sup>9</sup> pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2018 r. w części 54 – Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych.

W wyniku kontroli 6,6% zrealizowanych w części 54 wydatków budżetu państwa stwierdzono, że zostały one poniesione z zachowaniem zasad dokonywania wydatków ze środków publicznych określonych w ustawie o finansach publicznych.

<sup>5</sup> Dz.U. z 2018 r., poz. 276, ze zm.

<sup>6</sup> Dz.U. z 2014 r., poz. 1001, ze zm.

<sup>7</sup> Dz.U. Nr 91, poz. 741, ze zm.

<sup>8</sup> Dz.U. z 2018 r. poz. 690, ze zm.

<sup>9</sup> W kontroli wykonania budżetu państwa w 2018 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej ani dla negatywnej stosuje się ocenę opisową.

Nie stwierdzono niecelowego i niegospodarnego wydatkowania środków publicznych.

Pozytywną ocenę uzasadnia także fakt, że osiągnięto cele prowadzonej działalności zaplanowane w budżecie państwa w układzie zadaniowym. Dysponent części 54 – Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych – rzetelnie, zgodnie z art. 175 ust. 1 i 2 ustawy o finansach publicznych sprawował nadzór i kontrolę nad wykonywaniem budżetu.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie opiniuje roczne sprawozdania za 2018 r. sporządzone przez dysponenta części 54 – Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych. Skontrolowane sprawozdania Urzędu zostały sporządzone prawidłowo, na podstawie danych wynikających z ewidencji księgowej. Sprawozdania zostały sporządzone terminowo, stosownie do przepisów rozporządzeń Ministra Finansów w sprawie: sprawozdawczości budżetowej, sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych, a także sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym<sup>10</sup>.

## V. Wyniki kontroli

### 1. Dochody budżetowe

Opis stanu faktycznego

Zrealizowane dochody w części 54 wyniosły 15 tys. zł i były wyższe o 14 tys. zł od kwoty planowanej w ustawie budżetowej na rok 2018 (1 tys. zł), a niższe o 19,9 tys. zł od wykonanych dochodów za 2017 r. (34,9 tys. zł). Z planowanej w ustawie budżetowej na 2018 r. kwoty 1 tys. zł wykonano 0,3 tys. zł, tj. 30%. Pozostałe zrealizowane dochody w wysokości 14,7 tys. zł były dochodami nieplanowanymi i stanowiły wpływy z rozliczeń i zwrotów środków z lat ubiegłych, w tym zwrotów dotacji oraz odsetek:

- 2,9 tys. zł zrealizowano w rozdziale 75001 – *Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej*,
- 11,8 tys. zł zrealizowano w dziale 853 – *Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej*, z tego: 8,9 tys. zł w rozdz. 85323 – *Państwowy Fundusz Kombatantów*, a 2,9 tys. zł w rozdz. 85395 – *Pozostała działalność*.

(dowód: akta kontroli str. 41-43, 261, 318)

Na koniec 2018 r. w części 54 wystąpiły należności pozostałe do zapłaty w kwocie 15,9 tys. zł, które były niższe od należności na koniec 2017 r. o 7,4 tys. zł. Należności powstały w całości z tytułu nierozliczonych dotacji celowych wraz z odsetkami.

W należnościach do zapłaty zaległości według stanu na 31 grudnia 2018 r. wyniosły 10 tys. zł i były niższe o 8,3 tys. zł, tj. o 54,6%, od zaległości na koniec 2017 r. Zmniejszenie zaległości w 2018 r. w porównaniu do roku 2017 było wynikiem zwrotu należności z tytułu nierozliczonych dotacji celowych z lat ubiegłych wraz z odsetkami oraz zwrotów dotacji wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem.

(dowód: akta kontroli str. 104-120)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki dotyczącej dochodów budżetowych nie stwierdzono nieprawidłowości.

<sup>10</sup> Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 9 stycznia 2018 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz.U. poz. 109, ze zm.); rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz.U. z 2014 r. poz. 1773); rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym (Dz.U. z 2018 r. poz. 1793 ze zm.).

## 2. Wydatki

### 2.1. Wydatki budżetu państwa

Opis stanu  
faktycznego

Zaplanowane w ustawie budżetowej na 2018 r. wydatki Urzędu w kwocie 37 186 tys. zł zwiększono w trakcie roku budżetowego ogółem do kwoty 83 994,3 tys. zł (o 46 808,3 tys. zł), tj. o 125,9%. Były one wyższe od wydatków zaplanowanych na 2017 r. (po zmianach) o 31 553, 2 tys. zł, tj. o 60,2% (w 2017 r. dokonano zwiększeń na poziomie 39,4%). Zwiększenie planu wydatków nastąpiło w wyniku uzyskania środków pochodzących z rezerwy celowej budżetu państwa w kwocie 45 808,3 tys. zł (część 83, poz. 19, 30 i 63) oraz z ogólnej rezerwy budżetowej (część 81) w kwocie 1 000 tys. zł (w dziale 853 – *Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej*). W porównaniu do 2017 r. rezerwy te były większe o 31 617,9 tys. zł i 359 tys. zł. Zmiany polegające na zwiększeniu wydatków wprowadzono każdorazowo do planu wydatków Urzędu na 2018 r. po otrzymaniu decyzji Ministra Rozwoju i Finansów/Ministra Finansów w sprawie zmian w budżecie państwa na rok 2018.

(dowód: akta kontroli str. 37-77, 121-126)

W 2018 r. plan wydatków Urzędu został zwiększony o środki pochodzące z rezerwy celowej zaplanowanej w ustawie budżetowej na rok 2018 w części 83 w trzech pozycjach na łączną kwotę 45 808,3 tys. zł, z tego:

- poz. 19 – środki w kwocie 228,3 tys. zł (0,5% zwiększeń z rezerw celowych) z przeznaczeniem na sfinansowanie wynagrodzeń (wraz z pochodnymi), w tym 185,2 tys. zł na sfinansowanie wynagrodzeń dla trzech osób zatrudnionych w grupie członków korpusu służby cywilnej oraz 43,1 tys. zł na sfinansowanie od 1 listopada 2018 r. wynagrodzeń dla czterech osób pełnozatrudnionych w grupie korpusu służby cywilnej,
- poz. 30 – środki w kwocie 50 tys. zł (0,1% zwiększeń z rezerw celowych) z przeznaczeniem na wypłatę świadczeń pieniężnych rodzinom ofiar na podstawie ustawy o zadośćuczynieniu rodzinom ofiar zbiorowych wystąpień wolnościowych w latach 1956-1989,
- poz. 63 – środki w kwocie 45 530 tys. zł (99,4% zwiększeń z rezerw celowych) z przeznaczeniem na realizację zadań wynikających z ustawy o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych (45 180 tys. zł) oraz na pomoc pieniężną dla kombatantów i innych osób uprawnionych, o której mowa w ustawie o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (350 tys. zł), w celu dofinansowania weteranom walk o niepodległość kosztów zakupu aparatów słuchowych.

Na pytanie, z jakiego powodu wydatki, na które pozyskano środki z rezerw, nie były ujęte w planie finansowym jednostki na rok 2018 r., Szef Urzędu odpowiedział, że *wstępna kwota wydatków dla części 54, przekazana przez Ministra Finansów wyniosła 37 184 tys. zł. W powyższej kwocie nie zostały przewidziane przez Ministerstwo Finansów środki na realizację zadań wynikających z ustawy o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych. Wyjaśnił także, że środki na świadczenia i pomoc pieniężną dla działaczy opozycji antykomunistycznej ujmowane są przez Ministerstwo Finansów w rezerwie celowej od momentu wejścia w życie tej ustawy, na co Urząd nie ma wpływu.*

Środki otrzymane z rezerwy celowej zwiększyły plan wydatków w rozdziałach: 85395 – *Pozostała działalność* o kwotę 45 230 tys. zł, 85323 – *Państwowy Fundusz*

*Kombatantów* o kwotę 350 tys. zł oraz 75001 – *Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej* o kwotę 228,3 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 37-74, 121-123, 131, 132, 949, 951, 1107-1109)

W 2018 r. plan wydatków Urzędu zwiększył się także o środki przeniesione z ogólnej rezerwy budżetowej (część 81) w kwocie 1 000 tys. zł, z przeznaczeniem na sfinansowanie organizacji Światowego Zjazdu Weteranów walk o Niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej oraz Ogólnopolskiego Zjazdu Polaków ratujących Żydów podczas II wojny światowej. Plan wydatków zwiększono w dziale 853 – *Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej*, rozdz. 85323 – *Państwowy Fundusz Kombatantów*.

(dowód: akta kontroli str. 37-40, 75-81, 131, 132)

W trakcie roku budżetowego Szef Urzędu, zgodnie z art. 171 ust. 1 ustawy o finansach publicznych, dokonywał przeniesień wydatków pomiędzy paragrafami w obrębie tego samego rozdziału (zmniejszenia i zwiększenia w jednakowej kwocie) w łącznej wysokości 2 205,3 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 37-40, 82-100)

Wyższe wydatki Urzędu w 2018 r. w porównaniu do 2017 r. wynikały ze wzrostu liczby beneficjentów świadczeń wypłacanych przez Urząd na podstawie ustawy o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych, finansowanych z rezerwy celowej. Na wzrost wydatków wpływ miała również coroczna waloryzacja wysokości tych świadczeń. W 2018 r. Urząd rozpoczął też wypłaty comiesięcznego świadczenia pieniężnego dla 5 433 nowych osób, które w 2017 r. nie otrzymywały świadczenia. Nastąpił również wzrost (w porównaniu do 2017 r.) liczby osób pobierających pomoc pieniężną – w 2018 r. pomoc jednorazową otrzymało 760 osób (w 2017 r. – 622 osoby), zaś okresową 315 osób (w 2017 r. – 147 osób). Wzrost wydatków Urzędu w 2018 r. miał też związek z przyznaniem dodatkowych etatów finansowanych z rezerwy celowej część 83 poz. 19 – 3 etaty przyznane od grudnia 2017 r. i 4 etaty od listopada 2018 r.

(dowód: akta kontroli str. 755, 759)

W wyniku zmian plan wydatków Urzędu na 2018 r. ustalony został w ostatecznej wysokości 83 994,3 tys. zł. Największe wydatki zaplanowano w:

- dziale 853 – *Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej*, rozdz. 85395 – *Pozostała działalność* w wysokości 45 230 tys. zł (53,8%) – w ustawie budżetowej nie określono planu; w uzasadnieniu do projektu ustawy budżetowej zaznaczono, że na realizację zadań określonych w ustawie o działaczach opozycji antykomunistycznej i osobach represjonowanych z powodów politycznych zaplanowano środki w rezerwie celowej w wysokości 75 000 tys. zł,
- dziale 853 – *Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej*, rozdz. 85323 – *Państwowy Fundusz Kombatantów* w wysokości 22 889 tys. zł (27,3%) – w ustawie budżetowej zaplanowano 21 539 tys. zł,
- dziale 750 – *Administracja publiczna*, rozdz. 75001 – *Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej* w kwocie 15 863,3 tys. zł (18,9%) – w ustawie budżetowej zaplanowano 15 635 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 121-123)

W planie wydatków Urzędu na 2018 r. ustalono wydatki majątkowe w kwocie 215 tys. zł. W trakcie roku budżetowego plan wydatków majątkowych zmniejszono do kwoty 173,3 tys. zł. Zmniejszenia dokonał Szef Urzędu w wyniku przeniesień wydatków pomiędzy poszczególnymi paragrafami klasyfikacji budżetowej, o czym poinformował Ministra Finansów. Przeniesienie kwoty 41,7 tys. zł w rozdziale 75001



– Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji państwowe, z § 6060 – Wydatki na zakupy inwestycyjne do § 4000 – Grupa wydatków bieżących jednostki, uzasadniono dokonaniem zakupów inwestycyjnych o cenie jednostkowej poniżej 10 tys. zł, które zostały sfinansowane z § 4210 – Zakupy materiałów i wyposażenia.

(dowód: akta kontroli str. 11, 29. 37-40, 93, 94, 121-123)

Z przyznanych w 2018 r. środków z rezerwy celowej budżetu państwa w wysokości 45 808,3 tys. zł Urząd wykorzystał 44 608 tys. zł, tj. 97,4%, w tym:

- a) w rozdziale 75001 – *Administracja publiczna* 227,9 tys. zł, tj. 99,8% środków przyznanych w wysokości 228,3 tys. zł (rezerwa celowa poz. 19 *Rezerwa płacowa na zmiany organizacyjne i nowe zadania, w tym na skutki przechodzące z 2017 r., oraz na wynagrodzenia osób zajmujących się programami finansowanymi z budżetu UE oraz środkami z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, w tym na niektóre skutki przechodzące z 2017 r.*),
- b) w rozdziale 85395 – *Pozostała działalność* 44 030,1 tys. zł, tj. 97,3% środków przyznanych w wysokości 45 230 tys. zł (rezerwa celowa poz. 30 *Środki na realizację ustawy o zadośćuczynieniu rodzinom ofiar zbiorowych wystąpień wolnościowych w latach 1956-1989* i poz. 63 *Środki na realizację ustawy o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych*), w tym w:
  - § 3110 – *Świadczenia społeczne* 43 561,1 tys. zł, tj. 97,5% środków przyznanych w wysokości 44 680 tys. zł,
  - § 4300 – *Zakup usług pozostałych* oraz w § 4210 – *Zakupy materiałów i wyposażenia* 469 tys. zł, tj. 85,3% środków przyznanych w wysokości 550 tys. zł,
- c) w rozdziale 85323 - *Państwowy Fundusz Kombatantów* 350 tys. zł, tj. 100% środków przyznanych (rezerwa celowa poz. 63 *Środki na realizację ustawy o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych*).

Urząd nie wykorzystał łącznie 1 200,3 tys. zł środków przeniesionych z rezerwy celowej (2,6%), w tym z poz. 63 – 1 149,9 tys. zł, poz. 30 – 50 tys. zł<sup>11</sup> i poz. 19 – 0,4 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 37-70, 121-123, 131-24)

Szef Urzędu nie występował do Ministra Finansów z wnioskiem o korektę decyzji przyznającej środki z rezerw celowej i ogólnej oraz nie dokonał blokady planowanych wydatków. Szef Urzędu wyjaśnił, że ostatnie decyzje budżetowe uruchamiające środki z rezerw celowych wydane zostały w dniach 11 i 15 października 2018 r., tj. w końcowym terminie do wydania takich decyzji. Wyjaśnił również, że w związku z trudnościami w szacowaniu liczby wpływających do Urzędu wniosków o przyznanie świadczenia i pomocy pieniężnej, ewentualna blokada środków mogłaby zostać dokonana w połowie grudnia, kiedy *mielibyśmy już pewność, że nie wpłynęła fala nowych wniosków o świadczenia.*

(dowód: akta kontroli str. 755, 759)

Szczegółową kontrolą objęto wydatki z rezerwy celowej na kwotę 2 490,7 tys. zł, tj. 5,4% środków z poz. 63.

<sup>11</sup> Rezerwa przyznana decyzją Ministra Finansów z dnia 11 października 2018 r. na wniosek Szefa Urzędu z 5 października 2018 r. We wniosku tym zaznaczono, że „na chwilę obecną procedowane są wnioski o przyznanie świadczenia pieniężnego dla członków rodzin ofiar zbiorowych wystąpień wolnościowych w latach 1956-1989. Pozytywne zakończenie postępowań powinno doprowadzić do przyznania świadczenia pieniężnego dla jednej osoby – członka rodziny.”

Na wypłatę świadczeń pieniężnych w wysokości określonej w art. 9 ust. 1 ustawy o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych przeznaczono 2 053,4 tys. zł. Świadczenie pieniężne było przyznawane w wysokości 402,72 zł miesięcznie, a po waloryzacji 414,72 zł. W 2018 r. Szef Urzędu wydał 5 322 nowych decyzji.

Na pomoc finansową dla 47 osób uprawnionych na podstawie „Programu dofinansowania zakupu aparatów słuchowych dla członków Korpusu Weteranów Walk o Niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej” przeznaczono 350 tys. zł. Program został ustanowiony przez Szefa Urzędu na podstawie art. 19d w związku z art. 19 ust. 1 ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego.

Na pomoc pieniężną dla 30 osób posiadających status działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych wydatkowano 87,3 tys. zł, z przeznaczeniem na leczenie rehabilitacyjno-uzdrowiskowe. Pomoc przyznawano na podstawie programu pn. „Leczenie uzdrowiskowe dla działaczy opozycji antykomunistycznej i osób represjonowanych z powodów politycznych”. Celem programu było poprawienie stanu zdrowia, zwiększenie dostępności leczenia uzdrowiskowego; zapobieganie wykluczeniu zdrowotnemu i społecznemu. Wysokość pomocy pieniężnej była uzależniona od dochodu na osobę w rodzinie i długości planowanego leczenia. Pomoc uzyskało 401 osób.

Środki z rezerwy celowej wykorzystano zgodnie z przeznaczeniem.

(dowód: akta kontroli str. 131, 250-264, 484-516, 669,517-668, 1053-1055, 670-682, 686)

Niewykorzystane w 2018 r. środki w kwocie 1 200,3 tys. zł pochodzące z rezerwy celowej zostały zwrócone na rachunek budżetu państwa.

(dowód: akta kontroli str. 67-69, 121-123, 131-132)

Z przyznanych w 2018 r. środków rezerwy ogólnej w wysokości 1 000 tys. zł Urząd wykorzystał 957,7 tys. zł, tj. 95,8%. Niewykorzystane środki w wysokości 42,3 tys. zł zostały zwrócone na rachunek budżetu państwa. Z wnioskiem o środki z rezerwy ogólnej Szef Urzędu wystąpił do Prezesa Rady Ministrów 30 marca 2018 r.

(dowód: akta kontroli str. 75-80, 131-132)

Wydatki budżetu państwa w części 54 zostały zrealizowane w kwocie 82 620,1 tys. zł, co stanowiło 98,4% planu po zmianach. W porównaniu do roku 2017 nastąpił wzrost wydatków o 34 494,2 tys. zł, tj. o 71,7%. W 2018 r. wydatki zostały poniesione w szczególności w:

- 1) rozdz. 85395 – *Pozostała działalność* w wysokości 44 030,2 tys. zł (97,3% planu po zmianach), głównie na świadczenia społeczne i pomoc pieniężną wypłacane na podstawie ustawy o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych oraz ustawy o zadośćuczynieniu rodzinom ofiar zbiorowych wystąpień wolnościowych w latach 1956-1989,
- 2) rozdz. 85323 – *Państwowy Fundusz Kombatantów* w wysokości 22 732,9 tys. zł (99,3% planu po zmianach), głównie na:
  - pomoc społeczną dla kombatantów i osób uprawnionych na podstawie ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego – 14 681,3 tys. zł,
  - zakup usług pozostałych – 4 589 tys. zł
  - dotacje celowe z budżetu – 2 947,5 tys. zł, w tym na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji stowarzyszeniom oraz fundacjom (2 661,1 tys. zł), finansowanie lub dofinansowanie zadań



zleconych do realizacji pozostałym jednostkom niezaliczanym do sektora finansów publicznych (238,4 tys. zł) oraz dla pozostałych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych (47,9 tys. zł),

- 3) rozdz. 75001 – *Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji państwowej* w wysokości 15 847,9 tys. zł (99,9% planu po zmianach), głównie na wynagrodzenia wraz z pochodnymi – 12 408,6 tys. zł.

Łącznie w tych trzech rozdziałach wydatkowano 82 611 tys. zł, co stanowiło 98,4% wydatków zaplanowanych w tych rozdziałach, a 99,99% wszystkich wydatków wykonanych w 2018 r.

(dowód: akta kontroli str. 121-126)

Poniesione w 2018 r. wydatki na świadczenia społeczne w wysokości 58 242,5 tys. zł (98,1% wydatków zaplanowanych) były większe o 34 304,7 tys. zł od poniesionych na ten cel w 2017 r. (23 237,8 tys. zł), tj. o 143,3%. Wzrost wydatków – jak wyjaśnił Szef Urzędu – był pochodną istotnego wzrostu liczby beneficjentów świadczeń.

(dowód: akta kontroli str. 121-126, 755, 759, 760)

Z zaplanowanych na 2018 r. wydatków w wysokości 83 994,3 tys. zł Urząd nie zrealizował wydatków na kwotę 1 374,1 tys. zł (1,6%), w tym pochodzących z rezerwy celowej i rezerwy ogólnej w kwotach odpowiednio 1 200,3 tys. zł i 42,3 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 121-123, 131, 132)

W 2018 r. w porównaniu do 2017 r. nastąpiły zmiany wykonania planu wydatków Urzędu według grup ekonomicznych:

- „Świadczenia na rzecz osób fizycznych” – wydatki stanowiły 70,5% wydatków ogółem, zaś w 2017 r. 49,8%,
- „Wydatki bieżące jednostek budżetowych” – wydatki stanowiły 25,7% wydatków ogółem, zaś w 2017 r. 41,7%,
- „Dotacje i subwencje” – wydatki stanowiły 3,6% wydatków ogółem, zaś w 2017 r. 8%,
- „Wydatki majątkowe” – wydatki stanowiły 0,2% wydatków ogółem, zaś w 2017 r. 0,5%.

Zmiany spowodowane były przede wszystkim znacznym wzrostem wydatków na świadczenia na rzecz osób fizycznych, które wyniosły 58 254,5 tys. zł, tj. 98,1% planu po zmianach, i w porównaniu do 2017 r. były wyższe o 34 306 tys. zł, tj. o 143,2%. W ramach świadczeń na rzecz osób fizycznych wypłacono m.in.:

- 14 681,3 tys. zł na pomoc pieniężną dla 14 940 osób na podstawie ustawy o kombatanach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego,
- 43 561,1 tys. zł na świadczenia i pomoc pieniężną na podstawie ustawy o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych.

(dowód: akta kontroli str. 121-123, 733, 761, 762)

Wydatki bieżące jednostki budżetowej w 2018 r. wynosiły ogółem 21 244,8 tys. zł, tj. 99,1% planu po zmianach, i były wyższe o 5,8% w porównaniu do wydatków zrealizowanych w 2017 r. (20 078,3 tys. zł).

(dowód: akta kontroli str. 121-123, 733)

W 2018 r. wydatki na wynagrodzenia, według danych wykazanych w rocznym sprawozdaniu budżetowym Rb-28, wyniosły 10 581,1 tys. zł, tj. 99,98% planu po zmianach (10 582,8 tys. zł) i były o 1,8% wyższe od wydatków z 2017 r. (10 394,9 tys. zł). Wydatki na wynagrodzenia wraz z pochodnymi zwiększyły się w porównaniu

do 2017 r. o 315,8 tys. zł, tj. o 2,6%, i wyniosły 12 408,6 tys. zł. Planowane wydatki na wynagrodzenia wraz z pochodnymi nie zostały przekroczone.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie na jednego pełnozatrudnionego w Urzędzie wynosiło w 2018 r. 6 039 zł i było o 0,3% niższe niż w 2017 r. (6 058 zł). Przepiętne miesięczne wynagrodzenie wzrosło w grupie o statusie zatrudnienia *żołnierze i funkcjonariusze* o 8,3% (z 10 887 zł do 11 786 zł) w związku ze wzrostem wynagrodzeń i dodatków stażowych w tej grupie. W grupie o statusie zatrudnienia *osoby zajmujące kierownicze stanowiska państwowe* wzrosło o 5,4% (z 12 992 zł do 13 695 zł) w wyniku wzrostu dodatku stażowego. Spadek przeciętne go miesięcznego wynagrodzenia wystąpił w dwóch grupach, tj. o statusie zatrudnienia *osoby nieobjęte mnożnikowym systemem wynagrodzenia* – o 5% (z 7 385 zł do 7 018 zł) oraz *członkowie korpusu służby cywilnej* – o 0,6% (z 5 774 zł do 5 741 zł). Spadek przeciętne go miesięcznego wynagrodzenia na jednego pełnozatrudnionego w tych dwóch grupach pracowników wynikał ze zwiększenia liczby osób zatrudnionych. Nowozatrudnieni otrzymali niższe wynagrodzenie, a globalna kwota na wynagrodzenia w 2018 r. była dzielona przez większą liczbę osób niż w 2017 r.

(dowód: akta kontroli str.121-123, 734, 734a)

W 2018 r. łączna kwota wypłaconych nagród pracownikom Urzędu wyniosła 1 767,3 tys. zł. Średnia kwota nagrody wyniosła 12,1 tys. zł<sup>12</sup>, w tym dla dyrektora departamentu i Szefa Urzędu odpowiednio 28,7 tys. zł i 12,9 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 735-737)

Wydatki na wynagrodzenia bezosobowe (§ 4170 – *Wynagrodzenia bezosobowe*) w 2018 r. wyniosły 157,2 tys. zł (77,8% planu po zmianach) i były wyższe o 9,1% od tych wydatków w 2017 r. (144,1 tys. zł). Na podstawie umów zlecenia Urząd zlecił przeprowadzenie audytu, korektę tekstów do biuletynu „Kombatant” oraz realizację zadania Pełnomocnika do Spraw Ochrony Informacji Niejawnych w Urzędzie.

(dowód: akta kontroli str. 121-126, 738-747)

Wydatki na dotacje w 2018 r. wyniosły ogółem 2 947,5 tys. zł, tj. 98% planu po zmianach, i były niższe o 911 tys. zł od wydatków poniesionych w 2017 r. (3 858,9 tys. zł), tj. o 23,6%. W ustawie budżetowej zaplanowano na dotacje kwotę 1 750 tys. zł, którą w trakcie roku zwiększono do 3 007,5 tys. zł, tj. o 71,9%. W ramach przyznanych dotacji wykonywane były m.in. następujące zadania:

- 1) organizacja uroczystości, zjazdów i innych przedsięwzięć kultywujących i upowszechniających tradycje walk o niepodległość i suwerenność RP oraz pamięć o ofiarach wojny i okresu powojenne go (985,7 tys. zł),
- 2) działalność wydawnicza o tematyce związanej z kultywowaniem i upowszechnianiem tradycji walk o niepodległość i suwerenność RP oraz pamięci o ofiarach wojny i okresu powojenne go (311,5 tys. zł),
- 3) realizacja filmów upowszechniających tradycję narodową i pielęgnujących polskość oraz rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej (275,5 tys. zł),
- 4) realizacja notacji filmowych upowszechniających uczestników walk niepodległościowych (191,2 tys. zł),
- 5) wykonywanie usług opiekuńczych oraz zakup drobnych akcesoriów i materiałów niezbędnych do sprawowania opieki nad kombatantami (135,9 tys. zł).

(dowód: akta kontroli str. 37-40, 121-126, 691-727, 733)

Wydatki majątkowe zrealizowano w § 6060 – *Wydatki na zakupy inwestycyjne* w wysokości 173,3 tys. zł, tj. 100% planu po zmianach, oraz 72,1% wydatków majątkowych roku poprzednie go (240,2 tys. zł). Wydatki te poniesiono na zakup:

<sup>12</sup> Średnia wyliczona jako łączna kwota wydatków na nagrody brutto w 2018 r. przez średnie zatrudnienie

służbowego samochodu osobowego (105,7 tys. zł), dwóch sieciowych urządzeń wielofunkcyjnych (26,2 tys. zł) oraz zasilacza awaryjnego z dodatkowymi modułami bateryjnymi i z gwarancją rozszerzoną do 5 lat (41,4 tys. zł).

W projekcie budżetu na 2018 r. w wydatkach majątkowych Szef Urzędu, poza samochodem i urządzeniem wielofunkcyjnym, zaplanował także zakup serwera za kwotę 50 tys. zł, jednak w 2018 r. nie zrealizował tego wydatku<sup>13</sup>. Dyrektor Generalny Urzędu wyjaśnił, że w związku z modernizacją sieci elektrycznej budynku, powodującą częste przerwy w dostawie energii elektrycznej, co wiązało się z utrudnieniami w pracy serwerowni, podjęto decyzję o zakupie zasilacza awaryjnego, rezygnując z planowanego zakupu serwera.

Jako wydatki majątkowe zaplanowano także zakup pakietu oprogramowania za kwotę 15 tys. zł<sup>14</sup>, jednakże wydatki związane z rocznym odnowieniem licencji na oprogramowanie (6 tys. zł) oraz roczną opłatą za przedłużenie licencji oprogramowania (5,9 tys. zł) zakwalifikowano do wydatków bieżących, zgodnie z decyzją Szefa Urzędu w sprawie zmian w budżecie.

(dowód: akta kontroli str. 11, 29, 30, 93, 94, 121-126, 284-317, 733, 752, 753)

Na koniec 2018 r. zobowiązania Urzędu wynosiły 947,3 tys. zł i były niższe o 9 tys. zł (0,9%) od zobowiązań na koniec 2017 r. (956,3 tys. zł). Główną pozycję zobowiązań na koniec 2018 r. stanowiły zobowiązania z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego (596,8 tys. zł)<sup>15</sup> oraz pochodnych od wynagrodzeń (133,3 tys. zł). Pozostałe zobowiązania, głównie z tytułu: zakupu usług pozostałych (99,4 tys. zł) i dodatkowego uposażenia rocznego dla żołnierzy zawodowych zostały uregulowane w styczniu i lutym 2019 r. Na koniec 2018 r. nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

(dowód: akta kontroli str. 121-130)

Szczegółowym badaniem objęto wydatki Urzędu w wysokości 2 946,7 tys. zł, co stanowiło 3,6% wydatków zrealizowanych w 2018 r. Próba dowodów i zapisów księgowych została wylosowana z wykorzystaniem metody monetarnej (MUS<sup>16</sup>). Badaniem objęto 81 zapisów księgowych na sumę 2 513,5 tys. zł, a próba wydatków dobranych celowo wynosiła 433,2 tys. zł. Spośród wydatków objętych kontrolą wydatki majątkowe wyniosły 173,3 tys. zł, a wydatki bieżące 2 773,4 tys. zł.

W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono, że wydatki zostały zrealizowane zgodnie z planem finansowym, na zakupy i usługi służące realizacji celów jednostki oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami. W badanej próbie wydatków pod kątem prawidłowości wyboru trybów udzielania zamówień publicznych oraz wyłączenia stosowania ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych<sup>17</sup> nie stwierdzono nieprawidłowości. Na podstawie badanej próby 81 dowodów księgowych stwierdzono, że Urząd terminowo realizował płatności.

(dowód: akta kontroli str. 763-900, 949, 959, 952, 953)

<sup>13</sup> W projekcie budżetu na 2018 r. określono, że zakup serwera jest niezbędny w związku z koniecznością zapewnienia bezpieczeństwa oraz ciągłości pracy sieci teleinformatycznej, zastąpi on wysłużony serwer z 2012 r.

<sup>14</sup> W projekcie budżetu na 2018 r. określono, że zakup pakietu oprogramowania jest niezbędny w celu zabezpieczenia ciągłości pracy infrastruktury teleinformatycznej oraz prawidłowego funkcjonowania strony internetowej Urzędu.

<sup>15</sup> Wyplacone 15 lutego 2019 r.

<sup>16</sup> Losowania dokonano przy wykorzystaniu narzędzia informatycznego Pomocnik Kontrolera PK 5.6. Populację wydatków, z której losowana była próba stanowił zbiór 1 537 dowodów/zapisów o łącznej wartości 8 970,6 tys. zł stanowiących pozapłacowe wydatki kontrolowanej jednostki, tj. z wyłączeniem wydatków w paragrafach 401-408, 411-414, 418, 420 i 444 oraz wydatków poniżej 500 zł.

<sup>17</sup> Dz.U. z 2018 r. poz. 1986 ze zm.

W wyniku analizy jednego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na świadczenie usług pocztowych na rzecz Urzędu oraz na doręczanie kwot pieniężnych określonym adresatom przeprowadzonego w trybie przetargu nieograniczonego na kwotę 3 000 tys. zł nie stwierdzono naruszeń przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych. Umowy zostały zawarte na okres 36 miesięcy lub do wyczerpania środków finansowych stanowiących maksymalne zobowiązanie zamawiającego. Wydatki urzędu w 2018 r. wyniosły 325,5 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 340-418)

W 2018 r. Urząd przeprowadził trzy postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na usługi, tj.:

- na rezerwację, zakup i sukcesywne dostawy biletów lotniczych na zagraniczne i krajowe przewozy pasażerskie i rezerwację i zakup miejsc hotelowych poza granicami Polski na potrzeby Urzędu,
- na usługi zakwaterowania, transportu oraz usług dodatkowych dla uczestników uroczystości w Izraelu w dniach 11-15 marca 2018 roku,
- na świadczenie usług pocztowych.

Łączna wartość zawartych umów dotycząca zamówień wynosiła 3 381,6 tys. zł. Urząd ponadto udzielał zamówień z wyłączeniem procedur określonych przepisami ustawy na łączną kwotę netto 5 185,8 tys. zł, w tym 4 362,8 tys. zł na zamówienia, których wartość nie przekraczała wyrażonej w złotych równowartości kwoty, o której mowa w art. 4 pkt 8 ustawy Prawo zamówień publicznych. Pozostałe zamówienia (16 zamówień) o wartości 823 tys. zł dotyczyły nabywania dostaw, usług lub robót budowlanych od centralnego zamawiającego lub od wykonawców wybranych przez centralnego zamawiającego, o którym mowa w art. 4 pkt 11 ustawy Prawo zamówień publicznych.

(dowód: akta kontroli str. 319-346, 682-683)

W 2018 r. Urząd nie przeprowadził dwóch postępowań na zaplanowane dwa zadania ujęte w „Planie zamówień publicznych na dostawy/usługi Urzędu na rok 2018 o wartości przekraczających wyrażoną w złotych równowartość kwoty 30 000 euro”. Spośród tych postępowań (o orientacyjnej wartości zamówienia ogółem 550 – 650 tys. zł) jedno dotyczyło zadania pn. „Zjazd Światowej Federacji Weteranów”, zaś drugie zadania pn. „Zjazd działaczy opozycji antykomunistycznej”.

(dowód: akta kontroli str. 319, 320, 426, 427, 684)

Szef Urzędu wyjaśnił, że *zjazd Światowej Federacji Weteranów nie odbył się ze względu na wycofanie się Federacji z organizacji zjazdu w Polsce. Z kolei Zjazd działaczy opozycji antykomunistycznej został przesunięty – na prośby środowisk działaczy opozycji – na rok 2019.*

(dowód: akta kontroli str. 755, 756, 760)

## **2.2. Efekty rzeczowe prowadzonej działalności**

W 2018 r. wydatki budżetu państwa w układzie zadaniowym w Urzędzie realizowane były w ramach dwóch funkcji: 11 – *Bezpieczeństwo zewnętrzne i nienaruszalność granic* oraz 13 – *Zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny*.

W ramach funkcji 11 – *Bezpieczeństwo zewnętrzne i nienaruszalność granic* zdefiniowano jedno zadanie: 11.4.W *Gotowość struktur administracyjno-gospodarczych kraju do obrony państwa* (podzadanie 11.4.2.W *Pozamilitarne przygotowanie obronne, działanie 11.4.2.4.W Szkolenie obronne administracji publicznej i przedsiębiorców*). Jako cel realizacji zadania przyjęto *Utrzymywanie zdolności do realizacji zadań obronnych przez organy administracji publicznej i przedsiębiorców*. Do pomiaru stopnia realizacji celu zadania wykorzystywany był jeden miernik – *Procent realizacji zadań rocznych określonych w Programie*

*Pozamilitarnych Przygotowań Obronnych (PPPO) (%)*. Miernik został określony przez Ministra Obrony Narodowej i został ustalony na podstawie rejestru zleconych i przeprowadzonych szkoleń. Wartość miernika w 2018 r. określono na poziomie 100% i na takim poziomie zrealizowano. W ramach zadania zorganizowano szkolenie obronne dla 24 pracowników Urzędu.

W ramach funkcji 13 – *Zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny* zdefiniowano jedno zadanie – 13.3. *Sprawy kombatantów i osób represjonowanych*, a w ramach tego zadania jedno podzadanie o tej samej nazwie<sup>18</sup>. Celem tego podzadania było zapewnienie kombatantom i osobom represjonowanym należytej pomocy i opieki, a miernikiem stopnia realizacji był *Odsetek rozstrzygniętych spraw dotyczących kombatantów i innych osób uprawnionych w terminie do 20 dni*. Wartość miernika założono na poziomie 54,66%, a wykonano na poziomie 72,25%. Łącznie rozpatrzono 36 229 spraw, w tym w terminie do 20 dni rozpatrzono 26 175 spraw. W ramach tego podzadania realizowano trzy działania.

Celem działania 13.3.1.2. – *Orzekanie o uprawnieniach kombatantów i innych osób uprawnionych do tworzenia zbiorów akt kombatanckich* była sprawna weryfikacja osób uprawnionych do korzystania z uprawnień kombatanckich i innych, a miernikiem stopnia realizacji był *Odsetek wniosków w sprawach orzekania o uprawnieniach rozpatrzonych w terminie do 20 dni (%)*. Wartość miernika założono na poziomie 65%, a wykonano na poziomie 79,18%. Łącznie rozpatrzono 11 692 sprawy, w tym w terminie do 20 dni – 9 258 spraw. W 2018 r. wpłynęło 10 169 wniosków.

Celem działania 13.3.1.3. – *Wsparcie socjalne dla kombatantów, ofiar represji i innych osób uprawnionych* była poprawa warunków egzystencji kombatantów i ofiar represji, a miernikiem stopnia realizacji był *Odsetek wniosków w sprawach przyznania pomocy pieniężnej i objęcia ubezpieczeniem zdrowotnym osób uprawnionych rozpatrzonych w terminie do 20 dni (%)*. Wartość miernika założono na poziomie 50%, a wykonano na poziomie 68,94%. Łącznie rozpatrzono 24 537 spraw, w tym w terminie do 20 dni – 16 917 spraw. W 2018 r. wpłynęło 25 498 wniosków.

Celem działania 13.3.1.4. – *Honorowanie kombatantów i ofiar represji oraz utrwalanie pamięci o nich* było kultywowanie i upowszechnianie tradycji walk o niepodległość i suwerenność RP oraz pamięci o ofiarach wojny i okresu powojennego, a miernikiem stopnia realizacji była *Liczba sfinansowanych, dotowanych i współorganizowanych przez Urząd przedsięwzięć*. Wartość miernika założono na poziomie 350, a realizacja wyniosła 568 przedsięwzięć.

Głównym czynnikiem, mającym wpływ na zaplanowanie na 2018 r. miernika dla podzadania 13.3.1. *Sprawy kombatantów i osób represjonowanych* w wysokości niższej niż w latach poprzednich było – według wyjaśnień Głównego Księgowego – nałożenie na Urząd nowych zadań, wynikających z ustawy z dnia 8 czerwca 2017 r. o zmianie ustawy o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych oraz niektórych innych ustaw (z terminem wejścia w życie 31 sierpnia 2017 r.). Nowelizacja tej ustawy wprowadziła kluczową zmianę – świadczenie pieniężne dla działaczy opozycji jest przyznawane dożywotnio i niezależnie od wysokości dochodu wnioskodawcy, co mogło skutkować zwiększeniem liczby składanych wniosków. Na etapie planowania (lipiec 2017 r.) założono zwiększenie wpływu spraw do rozpatrzenia, natomiast nie było wiadomo, czy Urząd otrzyma dodatkowe wsparcie etatowe na realizację nowych zadań, stąd wielkość miernika na 2018 r. zaplanowano z zachowaniem

<sup>18</sup> 13.3.1. Sprawy kombatantów i osób represjonowanych.



ostrożności tak, aby mógł być zrealizowany przy obecnym zatrudnieniu. Urząd otrzymał trzy dodatkowe etaty od 1 grudnia 2018 r. na realizację powyższych zadań.

Szczegółowe badanie tych trzech działań pod względem prawidłowości określenia celów i mierników realizacji zadań w 2018 r. oraz ich monitoringu wykazało, że:

- zdefiniowane przez Urząd podzadania były spójne z celem zadań, do których zostały przypisane,
- wartości mierników realizacji celów dla tych zadań przewyższyły założony poziom,
- monitoring osiąganych mierników oraz wydatkowanie środków budżetu państwa w układzie zadaniowym prowadzone były na bieżąco (za pomocą dostępnych narzędzi informatycznych) przez komórki realizujące poszczególne działania.

Przyczyną pozytywnego odchylenia od planowanej wartości mierników przy ich realizacji w 2018 r. było zatrudnienie większej liczby osób zajmujących się rozpatrywaniem wniosków wpływających do Urzędu o przyznanie świadczenia i pomocy pieniężnej, a także zajmujących się wydawaniem legitymacji dla osób represjonowanych, które umożliwiają im korzystanie ze świadczeń opieki zdrowotnej poza kolejnością.

(dowód: akta kontroli str. 761, 762, 901-933, 1046)

Na 31 grudnia 2018 r. Urząd obejmował opieką łącznie 267 799 osób:

- 79 569 kombatantów, ofiar represji i innych uprawnionych,
- 116 125 wdów i wdowców po kombatantach,
- 61 287 robotników przymusowych,
- 10 818 działaczy opozycji antykomunistycznej oraz osób represjonowanych z powodów politycznych.

W ramach upamiętniania i popularyzowania tradycji walk o niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej w 2017 r. zrealizowano łącznie 568 przedsięwzięć, z czego między innymi: 182 uroczystości związanych z rocznicami bitew i innych wydarzeń historycznych, 24 przedsięwzięcia filmowe i notacje, 6 konkursów z zakresu wiedzy historycznej, 56 zakupów i promocji książek i albumów, 35 uroczystości upamiętniających (koncerty, konferencje naukowe, odsłonięcie tablic, pomników i wystaw). Medalami *Pro Patria* oraz *Bono Poloniae* uhonorowano 1 008 osób.

(dowód: akta kontroli str. 761, 762)

W 2018 r. Szef Urzędu wydał 11 650 decyzji administracyjnych w sprawach przyznania uprawnień kombatanckich, przyznania uprawnień do świadczenia za pracę przymusową, potwierdzenia okresów składkowych, potwierdzenia statusu działacza opozycji antykomunistycznej. Przyznawał także pomoc socjalną dla kombatantów i innych osób uprawnionych, tj. wydał 16 973 pozytywnych decyzji, a kwota udzielonej pomocy wyniosła 14 681,3 tys. zł. Szef wydał także 517 decyzji odmownych.

(dowód: akta kontroli str. 11-14, 954-958)

### **2.3. Realizacja działań nadzorczych**

Szef Urzędu prawidłowo wykonywał obowiązki w zakresie nadzoru i kontroli nad całością gospodarki finansowej, zgodnie z zasadami określonymi w art. 175 ustawy o finansach publicznych. W Urzędzie dokonywano comiesięcznych ocen wykonania dochodów i wydatków oraz półrocznych analiz wykonania wydatków w układzie zadaniowym.

(dowód: akta kontroli str. 949, 959-997)



W planie kontroli na 2018 r., zatwierdzonym przez Dyrektora Generalnego Urzędu, ujęto cztery tematy, w tym dwa związane z wykorzystaniem środków budżetowych, tj.:

- prawidłowość udzielania i rozliczania dotacji na realizację zleconych zadań publicznych (kontrola w Urzędzie – w Wydziale do Spraw Dotacji),
- realizacja i prawidłowość wykorzystania dotacji celowych przyznawanych przez Urząd na zasadach określonych w ustawie o pożytku publicznym i wolontariacie w ramach otwartego konkursu ofert (kontrola wybranych organizacji pozarządowych/innych podmiotów).

W Wydziale do Spraw Dotacji kontrolą objęto otwarte konkursy ofert na rok 2018 na powierzenie lub wsparcie wykonywania zadania publicznego w zakresie podtrzymywania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej. Kontrola wykazała, że Wydział prawidłowo realizował zadania w zakresie udzielania i rozliczania dotacji.

(dowód: akta kontroli str. 429, 430, 455-463)

Urząd przeprowadził kontrole wydatkowania dotacji celowych oraz realizacji i prawidłowości wykorzystania dotacji celowych u dwóch beneficjentów, którym przyznano w 2018 r. dotację celową w wysokości ogółem 70 tys. zł. W jednym przypadku z przekazanej dotacji w wysokości 45 tys. zł nie wykorzystano 21,3 tys. zł. Zadanie wykonano w całości, a jego koszt wyniósł ogółem 79,6 tys. zł. Przeprowadzone postępowanie kontrolne wykazało, że założone cele zadania zostały osiągnięte, a mniejsza kwota wykorzystanej dotacji była wynikiem otrzymania większej ilości środków z innych źródeł od planowanych. Stwierdzone uchybienie dotyczyło złożenia sprawozdania końcowego z realizacji zadania po terminie przewidzianym umową i w tej sprawie Urząd wydał stosowne zalecenie. W drugim przypadku z przekazanej dotacji w wysokości 25 tys. zł nie wykorzystano 9,7 tys. zł, gdyż w zadaniu uczestniczyła mniejsza liczba osób od zakładanej. Przeprowadzone postępowanie kontrolne wykazało, że środki pochodzące z dotacji zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem i terminowo. Stwierdzone uchybienie polegało na niewłaściwym przyporządkowaniu rodzajowo poniesionych kosztów i w tej sprawie Urząd wydał stosowne zalecenie. W przypadku skontrolowanych podmiotów niewykorzystane środki dotacji zostały zwrócone na rachunek Urzędu wraz z odsetkami.

(dowód: akta kontroli str. 431-451)

Podmioty, którym Urząd w 2018 r. przyznał dotację w łącznej wysokości 3 054,5 tys. zł, przedstawiały sprawozdania z realizacji zadań wraz z dokumentacją finansową (faktury i rachunki), które podlegały weryfikacji w zakresie rzeczowym i finansowym przez pracowników Wydziału ds. Dotacji, a następnie były zatwierdzane w terminie określonym w art. 152 ust. 2 ustawy o finansach publicznych. Niewykorzystane środki dotacji w łącznej wysokości 107 tys. zł (3,5% środków przekazanych) zostały zwrócone na rachunek Urzędu, w tym kwota 41 tys. zł została zwrócona przez cztery podmioty<sup>19</sup>, które w ogóle nie wykorzystwały przyznanych środków dotacji.

(dowód: akta kontroli str. 691-727, 748-751, 754)

Naczelnik Wydziału do Spraw Dotacji wyjaśniła, że na podstawie przeprowadzonych otwartych konkursów ofert Urząd zaproponował dofinansowanie 166 zadań publicznych kultywujących i upowszechniających tradycje walk o niepodległość i suwerenność RP, rezerwując na ten cel środki w budżecie. Umowy na te zadania zostały zawarte ze 158 podmiotami, natomiast pozostałe osiem podmiotów

<sup>19</sup> Zwrot nastąpił w dniach: 4 czerwca 2018 r. (10 tys. zł), 27 września 2018 r. (6 tys. zł), 13 grudnia 2018 r. (10 tys. zł) i 31 grudnia 2018 r. (15 tys. zł).

zrezygnowało z przyznanej dotacji z powodu braku możliwości pozyskania dodatkowych środków finansowych niezbędnych do realizacji zadań.

Przyznana kwota dotacji była większa o 47 tys. zł od kwoty zaplanowanej w budżecie Urzędu, gdyż środki zwrócone w ciągu roku przez podmioty, które otrzymały dotację, lecz zrezygnowały z realizacji zadania, przekazano do wykorzystania w kolejnych terminach konkursowych, dzięki czemu zostały one powtórnie rozdysponowane.

(dowód: akta kontroli str. 754)

Ustalone  
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2018 r. przez kontrolowaną jednostkę w zakresie wydatków. Przeprowadzone badania poniesionych wydatków bieżących i majątkowych nie wykazały nieprawidłowości. Wydatki realizowane były w sposób celowy, gospodarny i rzetelny, z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonymi w ustawie o finansach publicznych oraz zgodnie z ustawą Prawo zamówień publicznych. W rezultacie wydatkowania środków osiągnięto cele prowadzonej działalności, zaplanowane w układzie zadaniowym wydatków.

### 3. Sprawozdawczość

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania przez Szefa Urzędu rocznych sprawozdań za 2017 r.:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1),
- w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2017 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N),
- o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Kwoty wykazane w sprawozdaniach Urzędu były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Przyjęty system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny kontrolę prawidłowości sporządzonych sprawozdań. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

(dowód: akta kontroli str. 103, 104, 121-123, 912-930, 998-1052)

Ustalone  
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez kontrolowaną jednostkę sprawozdania budżetowe i w zakresie operacji finansowych.

## VII. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości w kontrolowanym zakresie, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

## VIII. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia  
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli.

Warszawa, dnia 9 kwietnia 2019 r.

Prezes  
Najwyższej Izby Kontroli  
Krzysztof Kwiatkowski



.....

Podpis

